

Palebné prostředky v útočné operaci

V článku „Příprava útočné operace“ (VM č. 8/1973) jsme uvedli názory na způsoby plánování útočné operace.

V tomto článku uvádíme názory na použití palebných prostředků v útočné operaci s důrazem na palebné zabezpečení průlomu a koordinaci prvního jaderného úderu.

Útočná operace bez použití jaderných zbraní

Vojska frontu (armády) mohou zahájit útočnou činnost s použitím konvenčních prostředků z posádek, z prostorů soustředění po bojovém poplachu nebo z výchozího prostoru. Nejvýhodněji je zahájit útočnou činnost z výchozího prostoru, ve kterém mohou vojska zaujmout plánovanou operační sestavu a rozvíjet se k útoku. Prvosledové svazky překračují státní hranici současně s údery letectva a dělostřelectva. Má-li nepřítel na některých směrech značnou převahu sil a prostředků, může část vojsk frontu (armády) přejít na těchto směrech dočasně do obrany.

Front (armáda) může vést operaci bez použití jaderných zbraní buď údery na samostatných směrech k zničení protivníka po částech, nebo údery na sbíhových směrech s cílem obklíčit a zničit hlavní síly protivníka a současně rozvíjet úspěch do hloubky.

Hlavní úder je výhodné vést na nejslabší místo operačního uskupení nepřítele s cílem dosáhnout zničení především toho uskupení nepřítele, na němž závisí pevnost jeho obrany.

Front bude vést zpravidla dva údery a armáda nejčastěji jen jeden.

Operační učlenění vojsk frontu (armády) má zabezpečovat vytvoření silných úderných uskupení a dosažení rozhodné převahy v silách a prostředcích nad nepřítelem na určených směrech, zabezpečit rychlé narůstání úsilí, tempa útoku a rozhodné pronikání do hlubokého týlu nepřítele, získat z chodu důležité prostory a objekty. Úderná uskupení rozmísťujeme tak, aby nebyla výhodným cílem jaderných úderů nepřítele a aby byla chráněna údery vzdušného nepřítele.

Vojska ničí nepřítele rozhodnou činností s průměrným denním tempem 40 až 80 km. Toho dosahují využíváním mezer v bojové sestavě nepřítele, obcházením uzlů odporu a průlomem obranných čar z chodu nebo s krátkou mohutnou přípravou. Nesmí se nepříteli umožnit odchod na připravované obranné čáry a organizovat na nich palebný systém.

Protože v útočné operaci zahájené klasickými zbraněmi nebudeme používat raketové vojsko a možnosti dálkového letectva v ničení nepřítele v hloubce jeho sestavy jsou obsazeny, ponесou hlavní tíhu v ničení protistojícího nepřítele svazky pozemních vojsk a frontového letectva. K dosažení úplného zničení nepřítele organizujeme na rozhodujících směrech silná uskupení vojsk, která mohou vytvořit na směru hlavního úderu frontu (armády) výraznou převahu sil a prostředků. Tato uskupení musí být schopna rozbít nepřítele ve střetném sražení, prolomit zaujatá obranná pásma, rozhodně pronikat do hloubky a do stran nepřátelského uskupení, rozdrobit, obklíčit a ničit nepřítele po částech. Rozhodující úlohu při ničení nepřítele budou mít sladěné údery dělostřelectva a letectva.

Obranu nepřítele budeme prolamovat po palebné přípravě a podpoře dělostřelectva, letectva a tanků. Cílem palebné přípravy a podpory je umlčet a zničit objekty (cíle) na předním okraji a v taktické hloubce obrany nepřítele a způsobit mu takové ztráty, aby nemohl klást organizovaný odpor, a tím podlomit jeho bojovou morálku.

K palebné přípravě a podpoře soustředíme velké množství dělostřelectva, neboť chceme současně umlčet všechny cíle v prvním obranném postavení nepřítele, taktické prostředky jaderného napadení, dělostřelecké a minometné baterie.

K umlčení všech cílů je zapotřebí dosáhnout hustotu 80 až 110 i více hlavních na 1 km průlomu.

K dosažení maximální účinnosti palebné přípravy a podpory je třeba mít přesné a podrobné zprávy o nepříteli, reálně kalkulovat čas pro vyvedení příbraného dělostřelectva a včas topogeodeticky zabezpečit a zásobit municí.

Jednou ze zásadních otázek je **včas vyvést příbrané dělostřelectvo (a tanky) druhých sledů pro palebnou přípravu a podporu.**

Při plánování stanovil velitel frontu armádě, která má prolamovat obranu, posilové prostředky (kdb a ptp frontu) a určil, které dělostřelectvo divizí druhého sledu frontu má se zúčastnit palebné přípravy a podpory. V průběhu vedení útočné operace štáb frontu svými prostředky včas zabezpečuje vyvedení tohoto dělostřelectva do stanoveného prostoru, který může být vzdálen více než 100 km od prostoru průlomu.

Obdobně tuto otázku řeší a upřesňuje i velitel a štáb armády. Operační oddělení v součinnosti s oddělením raketového vojska a dělostřelectva splánuje vyvedení organického, posilového a zejména příbraného dělostřelectva svých divizí druhého sledu a divizí druhého sledu frontu z určených prostorů. Přesun je třeba plánovat komplexně (stanovit výchozí místo, osy přesunu, regulační

čáry, rozchodiště apod.) a výpisy z tohoto plánu přesunu včas zaslat vykonavatelům a zabezpečit kontrolu jejich plnění.

Při stanovení doby pohotovosti k palbě pro palebnou přípravu vycházíme z těchto předpokladů:

- přesun do rozchodiště v délce 100 km
ve dne 4 hodiny
v noci 5 hodin
- přesun do palebných postavení z rozchodiště
10 km 0,5 hodiny
- zaujetí bojové sestavy, zamíření do hlavního
směru pro každý oddíl 0,5 hodiny
- příprava střeliva pro palebnou přípravu
a podporu 1—2 hodiny

Celková doba od vydání rozkazu pro přesun do pohotovosti k palbě bude tedy **6—8 hodin**.

S vyvedením přibráného i organického dělostřelectva na palebnou přípravu a podporu souvisí včasná **topografickogeodetická příprava**.

V armádě se zpravidla palebné přípravy a podpory zúčastní 35 až 38 dělostřeleckých oddílů a bude třeba vyměřit a připojit 150 až 180 bodů bojových sestav (řídící děla baterií, tankových praporů, pozorovatelní velitelů oddílů a dělostřeleckých skupin, naslouchatelní baterií zvukoměrného průzkumu, stanoviště radiolokátorů typu ARSOM a SNAR apod.).

Za předpokladu, že hustota pevných bodů bude jeden pevný bod na 5 km², můžeme kalkulovat, že připojení jednoho bodu bojové sestavy bude trvat 1,5 až 2 hodiny pro jedno topografické družstvo. K dispozici bude zpravidla 35 až 40 topodružstev. V takovém případě bude celková doba topograficko-geodetické přípravy **7—9 hodin**. Pro palebnou přípravu a podporu vytváříme dělostřelecké skupiny a to 4 plukovní dělostřelecké skupiny (PDS), 2 divizní dělostřelecké skupiny (DDS) a jednu armádní dělostřeleckou skupinu (ADS), každou v hodnotě do pěti dělostřeleckých oddílů.

Je též velmi důležité **získat včas podklady pro palbu dělostřelectva**. Velitel a štáb armády včasnou a vysokou organizací, plánováním a vedením průzkumu musí včas získat zprávy všemi prostředky. Letecký (vzdušný) průzkum včas získává zprávy o ženíjním budování a obsazení pásma obrany nepřítelem. V průběhu útočné operace bude výhodné plánovat a uskutečnit několikrát fotografování předpokládaného úseku průlomů obrany nepřítele. Dalším prostředkem získání zpráv je hloubkový průzkum a v poslední fázi, při navázání dotyku s pásmem obrany, všechny druhy průzkumu, zejména dělostřelecký průzkum.

Zásadou je, aby průzkum zabezpečil dostatek hodnotových zpráv pro palebnou přípravu.

Jednou z nejvážnějších a často opomíjených otázek při organizaci a plánování průlomů je **zásobování municí**.

Velitel a štáb armády v období plánování i v průběhu bojové činnosti by měl této otázce věnovat maximální pozornost. Vycházíme z toho, že obranu budou vojska prolamovat v průběhu D2 nebo z rána D3. Proto zásobování bojujících divizí proběhne v noci z D1 na D2. Střelivo plánované na palebnou přípravu musíme předsunout v průběhu D2 nebo v noci z D2 na D3.

Za předpokladu, že se palebné přípravy zúčastní 35 až 38 oddílů různých běžně používaných ráží (9 oddílů 100 mm K vz. 53, 11 do 100 mm H vz. 38, 4 do

122 mm K vz. 31/37, do 1130 mm R Mvz. 51, 5 do 152 mm H vz. 18/47, 2 do 152 mm KH vz. 37) a povolená spotřeba střeliva na palebnou přípravu a podporu minimálně 1 pp (palebná příprava 0,6 pp a palebná podpora 0,4 pp) je třeba pro tento počet oddílů přisunout celkem 2750 tun střeliva. K přisunu tohoto množství střeliva je zapotřebí 343 vozidel s únosností 8 tun.

Při řešení této velmi vážné otázky je třeba zvažovat situaci vlastních jednotek a v součinnosti se zástupcem velitele armády pro týl, náčelníka vyzbrojní služby i náčelníka ORVD armády ji vyřešit s maximálním využitím kapacity dopravních prostředků divizí prvního sledu, v krajním případě použitím dělostřeleckých taháčů a v každém případě s využitím kapacity dopravních prostředků armády.

Při časové kalkulaci vycházíme z konkrétní situace. V nejlepším případě budeme kalkulovat, že na přisun střeliva bude zapotřebí zhruba **10 hodin**.

Letectvo v útočné operaci frontu bez používání zbraní hromadného ničení vede rozhodnou činnost do celé hloubky válčiště a působí proti nejdůležitějším uskupením nepřitele.

Vysoká operační i taktická manévrovost, velký dolet, značná únosnost a možnost rychlého soustředění úsilí letectva umožňuje frontu ovlivňovat vývoj situace na směru hlavního úderu.

Rozhodující součástí útočné operace bez používání jaderných zbraní je vzdušná operace k rozbití leteckých uskupení nepřitele. Tento úkol plní dálkové a frontové letectvo samostatně podle jednotného zámyslu.

Vzdušnými operacemi letectvo oslabuje ekonomický potenciál nepřitele, snižuje morálku jeho obyvatelstva, ruší přepravu materiálu a vojsk na frontu.

Ničením leteckých uskupení nepřitele snižuje údernou sílu jeho letectva a vytváří tak podmínky pro úspěšné vedení boje pozemním vojskům.

Frontové letectvo ve vzdušné operaci ničí taktické letectvo s důrazem na letouny nosiče na letištích. Vede boj s radioelektronickými prostředky nepřitele, ničí místa velení a navedení systému PVO a letectva protivníka. Zabezpečuje průlet dálkového letectva přifrontovým pásmem a blízkou operační hloubkou nepřátelského území, ničením a umlčováním raketových i hlavňových prostředků PVO nepřitele.

Důležitým úkolem frontového letectva je obrana skupin dálkového letectva před údery nepřátelských stíhačů. Půjde zpravidla o vybojování krátkodobé a prostorově omezené nadvlády ve vzduchu. Z těchto důvodů přebírají větší část úkolů obrany vojsk frontu i frontového letectva vojska PVOS a PVO frontu.

Základem vzdušné operace jsou hromadné údery, z nichž první je zvlášť mohutný. V období mezi hromadnými údery frontové letectvo ničí a umlčuje nově zjištěné objekty a opakuje údery na dříve napadené objekty a vede systematický průzkum.

Základní podmínkou pro činnost frontového i dálkového letectva je podstatně snížení účinnosti systému PVO protivníka. Při použití klasických prostředků ničení může letecká armáda prolamovat PVO protivníka v jednom, výjimečně ve dvou koridorech do hloubky prvního pásma nepřátelské PVO, tj. 50–80 km a v šířce 30–40 km.

Frontové letectvo soustředí úsilí na směr hlavního úderu. Stíhací bombardovací letectvo ničí raketové prostředky a místa velení nepřitele. Bombardovací letectvo hromadnými a skupinovými údery narušuje přesuny operačních záloh nepřitele. Stíhací letectvo soustředěným úsilím musí vybojovat alespoň prostorově omezenou nadvládu ve vzduchu. Hlavní úsilí bojové činnosti letectva bude

soustředěno do hloubky 100—150 km s důrazem na leteckou podporu boje prvo-
sledových svazků.

Pro úspěšné splnění úkolů agrese, k dosažení vzdušné nadvlády a vytvoření
podmínek pro účinnou leteckou podporu svých pozemních vojsk použije ne-
přítel své hlavní úderné síly, tj. taktického letectva.

Úspěšné odrazení hromadných úderů letectva nepřítele klade vysoké náro-
ky a požadavky na kvalitu řízení bojové činnosti, vyžaduje koordinované zasa-
zení všech sil a prostředků PVO a centralizované velení ze stupně svazu PVOS.

Včasný zásah frontového stíhacího letectva PVOS a vojska PVO pozemních
vojsk je podmíněn nepřetržitou znalostí vzdušné situace. V našich podmínkách
je nesložitějším úkolem zjištění a zničení nízkoleteckých cílů.

Bojová činnost všech sil a prostředků PVO probíhá nepřetržitě. Prostředky
PVO jsou připraveny rychle soustřeďovat úsilí na nejdůležitější náletové smě-
ry a objekty. V průběhu odrazení úderů musí součinnost všech prostředků PVO
nabýt charakteru společné činnosti, zabezpečující spolehlivou obranu vojsk
frontu a zabránit pronikání vzdušného nepřítele do hloubky ke státně důleži-
tým objektům. Současně se vojska PVO podílejí na zabezpečení vzdušné ope-
race obranou vojsk frontu a frontového letectva.

Hlavní úsilí průzkumu všeho druhu zaměříme na zjišťování prostředků ja-
derného napadení a příprav nepřítele k použití zbraní hromadného ničení.

Prostředky protiradioelektronické činnosti ruší radiotechnický systém velení
letectva a PVOS nepřítele a velitelské sítě armádních sborů nepřítele, které
působí na směru hlavního úderu frontu (armády).

Současně máme vlastní prostředky jaderného napadení v nejvyšších mož-
ných stupních pohotovosti k úderům a v plánu prvního jaderného úderu nepře-
tržitě upřesňujeme rozdělení úderů na objekty.

Přechod na použití jaderných zbraní

Z hlediska teorie operačního umění vycházíme z toho, že s přechodem na
použití jaderných zbraní začíná kvalitativně nová etapa průběhu frontové
(armádní) operace. Obě bojující strany se budou snažit jadernými údery změn-
it situaci ve svůj prospěch a způsobit nepříteli rozhodující porážku. O dosa-
žení úspěchu bude rozhodovat včasné zjištění přípravy nepřítele k prvnímu ja-
dernému úderu.

Organizace a vedení prvního jaderného úderu v průběhu bojové činnosti se
liší od prvního jaderného úderu při zahájení války.

Při plánování prvního jaderného úderu je nutné správně stanovit jeho úko-
ly a cíle. Z velkého počtu nejrůznějších objektů a cílů je třeba vybrat ty nej-
důležitější, jako jsou prostředky jaderného napadení, hlavní uskupení vojsk
nepřítele, letectvo, prostředky PVO, velitelská stanoviště, atd., jejichž zničení
bude mít rozhodující vliv na dosažení cílů operace.

Při plánování prvního jaderného úderu je nutné sladit použití fronto-
vého letectva a raketového vojska frontu s raketovými vojsky strategického
určení, abychom vyloučili použití různých prostředků jaderného napadení na
jeden cíl. Velitel frontu musí znát prostory a pásma (nebo čáru), za kterými
níčí nepřátelské objekty raketové vojsko strategického určení.

Velitel frontu musí mít raketové vojsko a letectvo vždy připraveno tak, aby
v co nejkratším čase uskutečnilo první jaderný úder. Toho můžeme dosáhnout
tím, že průzkumné letectvo v součinnosti s ostatními prostředky průzkumu po-

vede nepřetržitý průzkum objektů jaderných úderů i příznaků přípravy nepřítel k přechodu na použití jaderných zbraní.

U raketového vojska vhodným střídáním pohotovostí raket zabezpečíme, aby k době zahájení prvního jaderného úderu byla většina (minimálně dvě třetiny) odpalovacích zařízení s raketami v nejvyšší pohotovosti, ze které může přejít k odpálení v nejkratší době.

Nesprávným plánováním a střídáním pohotovostí může vzniknout situace, že část palebných baterií by v důsledku vyčerpání svých technických možností nebyla po dobu 20—30 minut připravena zčastnit se prvního jaderného úderu. V době bezprostředních příprav prvního jaderného úderu je nutné též omezit manévry raketovými útvary a svazky.

Vysoké nároky jsou kladeny na průzkum pohyblivých a pohybujících se objektů (cílů) nepřítel a upřesňování jejich polohy. Podle výsledků průzkumu je třeba upravovat plán prvního jaderného úderu.

Zásobování raketami musí zabezpečit, aby po prvním jaderném úderu byl v četách technického zabezpečení oddílů a technických baterií brigád dostatek připravených raket k vedení dalších jaderných úderů.

Velký význam má stanovení struktury a doby trvání prvního jaderného úderu, která musí zabezpečit odpálení maximálního množství pohotových raket a hromadný vzlet letectva frontu k ničení plánovaných objektů. Dále musí zabezpečit, aby letectvo, kromě jaderných úderů, kontrolovalo výsledky jaderného úderu raketového vojska a vedlo přímý průzkum objektů nepřítel pro odpálení raket připravených (plánovaných) pro první jaderný úder.

Zpravidla ve stanovené struktuře prvního jaderného úderu na jeho zahájení budou odpáleny rakety, pro které jsou určeny přesné cíle (objekty). V dalším navazuje činnost letectva, která trvá 50—60 minut. Na závěr prvního jaderného úderu (po skončení činnosti letectva) budou odpáleny zbývající rakety raketového vojska. Po odpálení těchto raket končí první jaderný úder a raketové vojsko a letectvo ničí nepřítel jednotlivými, skupinovými a hromadnými údery.

Při plánování prvního jaderného úderu frontu přesně stanovíme počet úderů, ráží a druh jaderných úderů, vykonavatele a bezpečnostní vzdálenost pro vlastní vojska.

Požadovaný stupeň zničení objektů stanovíme podle jejich důležitosti, charakteru, uskupení nepřátelských vojsk a význam jejich zničení ke splnění úkolů a dosažení cílů operace. Stupeň ničení objektů musí zabezpečovat vytvoření nutné převahy nad nepřítel a výhodných podmínek k dokončení zničení jeho sil rychlým útokem vojsk především na směr hlavního úderu a vytvoření podmínek pro použití frontového letectva a vzdušných výsadků.

Nejvýhodnější variantou prvního jaderného úderu je současné použití jak frontových, tak i strategických jaderných prostředků.

Příprava letecké armády ke splnění úkolů v prvním jaderném úderu v průběhu bojové činnosti představuje složitou činnost. V podmínkách vedení bojové činnosti bez použití jaderných zbraní je letecká armáda základním prostředkem velitele frontu k zničení cílů v hloubce operační sestavy nepřítel. Udržování většího počtu letounů v pohotovosti k prvnímu jadernému úderu snižuje bojové možnosti letectva.

Proto štáb letecké armády je povinen velmi podrobně hodnotit příznaky k přechodu na použití jaderných zbraní a včas přijímat opatření ke zvyšování počtu letounů v pohotovosti ke splnění úkolů v prvním jaderném úderu. Le-

touny nosiče, které vedly bojovou činnost klasickými prostředky, musí být s předstihem uvedeny do plné bojové pohotovosti se zavěšenými jadernými pumami.

Letecká armáda frontu se zúčastní prvního jaderného úderu frontu většinou sil v jednotné operační sestavě. Operační sestava bude složena z několika sledů.

V prvním sledu bude začleněno do 50 % sil stíhacího letectva a část stíhacího bombardovacího letectva určená k umlčování protivzdušné obrany nepřítele. Hlavní součástí tohoto sledu je průzkumné letectvo, určené k přímému průzkumu objektů jak pro údery raketového vojska, tak letectva. K plnění průzkumných úkolů je třeba vydělit do 60—70 % sil průzkumného letectva armády.

S časovým intervalem 5—10 minut za prvním sledem plní úkol druhý sled letectva, který je hlavním úderným sledem. V jeho sestavě bude zařazena rozhodující část letounů nosičů.

Třetím sledem je záloha. Tyto letouny jsou v pohotovosti k plnění úkolů, které z různých důvodů nesplnily letouny prvního a druhého sledu.

Útvary letecké armády vzlétají současně s odpálením raket tak, aby letectvo navázalo na údery raketových vojsk, využilo překvapení a splnilo úkoly do doby odpálení zbývajících raket vyčleněných do prvního jaderného úderu. Současný vzlet zabezpečuje i vyvedení letectva z podúderů raketových vojsk nepřítele.

V průběhu prvního jaderného úderu stíhací letectvo letecké armády v součinnosti s prostředky protivzdušné obrany frontu a PVOS odráží údery letectva protivníka.

Výsledky jaderných úderů raket i letectva kontroluje průzkumné letectvo zařazené v jednotlivých sledech i po skončení prvního jaderného úderu.

Závěrem chceme připomenout, že jsme poukázali pouze na některé zásady palebného zabezpečení frontové (armádní) útočné operace, neboť dělostřelecké zabezpečení průlomu připravené obrany protivníka vysvětlil podplukovník ing. Přemysl Hladký ve VM č. 8/1973.